

دانشگاه آزاد اسلامی اصفهان (خوراسگان)

دکتر زهره مشکاتی

بِسْمِ اللّٰهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِیْمِ

حركات بنیادی

مدل ساعت شنی گالاهو در رشد حرکتی

شکل ۱-۲: دوره‌ها و مراحل مختلف رشد حرکتی در مدل ساعت شنی گالاهو.

دوره حرکات بنیادی

- بعد از حرکات مقدماتی ظاهر می شوند
- بیشتر از عوامل محیطی و مربوط به تکلیف تاثیر می گیرند
- دوره حرکات بنیادی از سه مرحله مجزا که دارای همپوشانی هستند تشکیل شده است:

۱- مرحله ابتدایی

۲- مرحله در حال رشد

۳- مرحله پیشرفته

INITIAL STAGE مرحله ابتدایی

- دوره نوپایی (۲ تا ۳ سالگی)
- هماهنگی ضعیف
- ترتیب اشتباه
- کودک به طور محدود یا بیش از حد از بدن استفاده می کند

مرحله در حال رشد

- اوایل دوره کودکی (۳ تا ۵ سالگی)
- کنترل و هماهنگی حرکات بنیادی افزایش می یابد
- استفاده از بدن هنوز محدود یا بیش از حد است
- رشد حرکتی تا این مرحله عمدتاً از طریق فرآیند بالیدگی اتفاق می افتد (ژنتیکی)
- اگر شرایط مناسب محیطی فراهم نباشد، کودکان به مرحله بالاتر نمی روند

MATURE STAGE مرحله پیشرفته

- اواسط یا اواخر دوره کودکی (۶ تا ۱۰ سالگی)
- کنترل، هماهنگی و کارایی مکانیکی افزایش می یابد
- برخی مهارتها نیازهای ادراکی- حرکتی دارند. مثل:
دریافت، ضربه با دست به توپ متحرک، ضربه با پنجه دست
- نیازمند فرصتهای تمرینی، تشویق، آموزش دارد
- **نرسیدن به این مرحله، از رشد حرکتی و رسیدن به مراحل بعدی جلوگیری می کند**

تفاوت‌های رشدی

• معمولاً در اجرای حرکات دنیادی تفاوت‌های زیادی در ارتباط با سن دیده می‌شود

• تفاوت‌های رشدی شامل:

- تفاوت بین کودکان

- تفاوت بین الگوها

- تفاوت درون الگوها

BETWEEN-CHILD DIFFERENCES تفاوت بین کودکان

- تفاوت‌های فردی

- اصل منحصر به فرد بودن هر انسان در یادگیری مهارتها

- سرعت رشد بسته به عوامل وراثتی و محیطی متفاوت است

BETWEEN – PATTERN DIFFERENCES تفاوت بین الگوها

- ممکن است کودک

- در برخی حرکات در مرحله ابتدایی

- در برخی حرکات در مرحله در حال رشد

- در برخی حرکات در مرحله پیشرفته باشد

- این تفاوت بیشتر به دلیل تجارب آموزشی و بازیهای

- کودک است

WITHIN-PATTERN DIFFERENCES تفاوت درون الگوها

- در الگوهای بنیادی معینی، ترکیبی از مراحل ابتدایی، در حال رشد و پیشرفته دیده شود

- مثال در مهارت پرتاب:

عمل اندام فوقانی در مرحله در حال رشد، عمل اندام تحتانی در مرحله پیشرفته و عمل تنه در مرحله ابتدایی باشد

انواع حرکات بنیادی

• استواری

• جابجایی

• دستکاری

Fundamental Movement Skills

Body Control	Locomotor	Object Control
Aglity Balance Coordination Speed Rhythm and more	Flaming Jumping Swimming Wheeling Skating and more	Scnding Receiving Dribbling Striking Kicking and more
		

 Sport for Life

© 2011 Sport for Life

حرکات بنیادی استواری STABILITY

- بسیار اساسی است زیرا تمام حرکات به عامل استواری و حفظ تعادل نیاز دارند

- حرکات استواری به دو دسته **حرکات محوری** و وضعیتهای **تعادل ایستا و پویا** تقسیم شده اند

STABILITY حرکات بنیادی استواری

استواری

تعادل ایستا و پویا

حرکات محوری

غلت زدن

ایستادن

جاخالی دادن

راه رفتن روی چوب موازنه

کشیدن

هل دادن

چرخش

تاب دادن

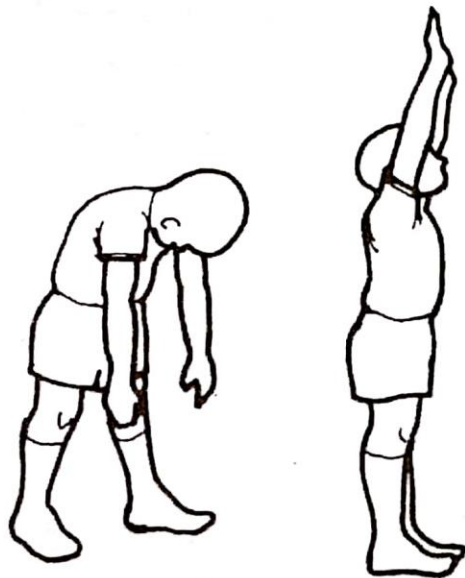
خم کردن

مراحل رشد حرکات محوری

مراحل رشد حرکات محوری

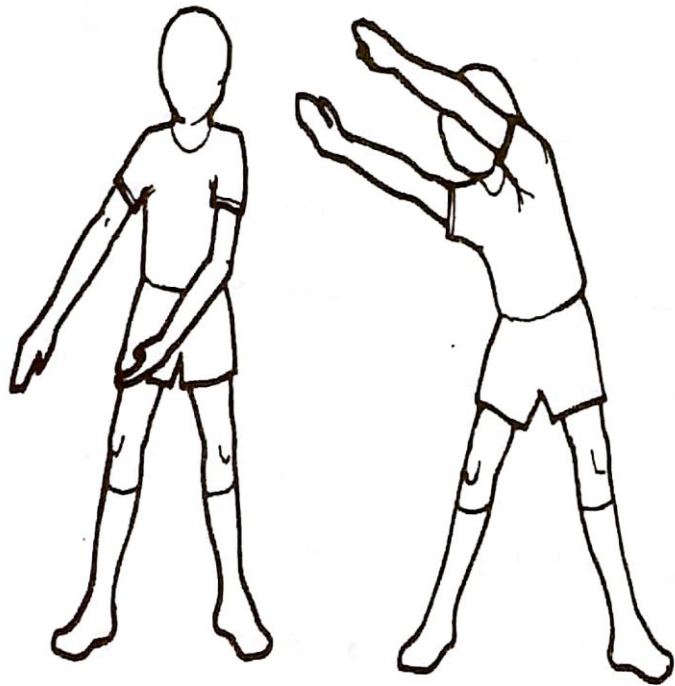
مرحله‌ی ابتدایی:

- ۱- وسیع بودن بیش از حد سطح اتکا
- ۲- از دست دادن موقتی تعادل
- ۳- نگاه کردن به بدن و الگو در هر زمان ممکن
- ۴- قطعه قطعه و غیر روان بودن حرکات ترکیبی
- ۵- عدم انتقال روان بین صفحه‌های حرکتی
- ۶- هر بار، فقط انجام یک یا دو عمل امکان‌پذیر است.

شکل ۱۰-۱: مراحل رشد حرکات محوری (مرحله‌ی ابتدایی).

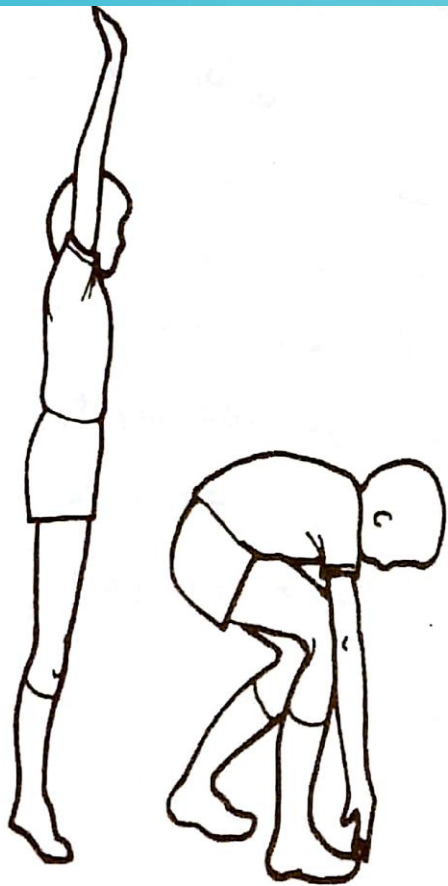
مرحله‌ی در حال رشد:

شکل ۱۰-۱: ادامه (مرحله‌ی در حال رشد).

- ۱- تعادل خوب
- ۲- سطح اتکای مناسب
- ۳- نیاز به الگوی بینایی
- ۴- مجبور به نگاه کردن به بدن خود نیست.
- ۵- هماهنگی خوب هنگام اجرای حرکات مشابه
- ۶- انتقال ضعیف بین حرکات غیرمشابه
- ۷- توانایی ترکیب دو یا سه عمل به صورت یک حرکت روان

مرحله‌ی پیشرفته:

- ۱- موزون و روان بودن حرکت
- ۲- به آسانی قادر به اجرای چند حرکت متوالی است.
- ۳- عدم نیاز به بینایی در اجرای حرکت
- ۴- حرکت به صورت کلی کنترل می‌شود.
- ۵- توانایی ترکیب بیش از سه حرکت به صورت روان

شکل ۱۰-۱: ادامه (مرحله‌ی پیشرفته).

مدل نظری رشد توانیهای تعادل

جدول ۱۰-۱: مدل نظری رشد توانیهای تعادل

سطح	نمونه‌ای از تکالیف تعادل	ویژگی‌ها
۱	نشستن، ایستادن	وضعیت ایستا، سطح اتکای باثبات، استفاده از بینایی
الف	راه رفتن، دویدن	وضعیت پویا، سطح اتکای باثبات، استفاده از بینایی
۲	ب ایستادن روی دو پا با چشم‌های بسته	وضعیت ایستا، سطح اتکای باثبات، بدون استفاده از بینایی
ج	ایستادن روی یک پا با چشم‌های باز	وضعیت ایستا، سطح اتکای بی‌ثبات، استفاده از بینایی
۳	الف راه رفتن روی چوب موازنه	وضعیت پویا، سطح اتکای بی‌ثبات، استفاده از بینایی
ب	ایستادن روی یک پا با چشم‌های بسته	وضعیت ایستا، سطح اتکای بی‌ثبات، بدون استفاده از بینایی
۴	راه رفتن روی چوب موازنه با چشم‌های بسته	وضعیت پویا، سطح اتکای بی‌ثبات، بدون استفاده از بینایی

مراحل رشد تعادل روی یک پا در کودکان

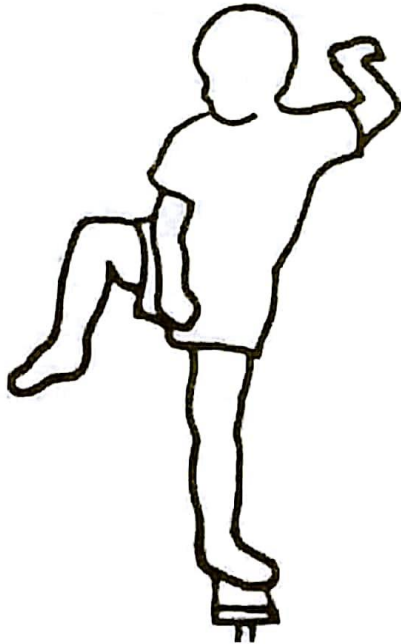
تعادل روی یک پا

رایج‌ترین روش اندازه‌گیری توانایی تعادل ایستا، حفظ تعادل روی یک پا^۲ است (شکل ۱۰-۲).

مراحل رشد تعادل روی یک پا

مرحله‌ی ابتدایی:

- ۱- بالا بردن پای غیر اتکا و قرار دادن ران آن تقریباً موازی با زمین
- ۲- یا تعادل دارد یا ندارد (بین این دو نیست).

- ۳- برای جبران حرکت پا، بازوها را به شکل آسیاب بادی در می‌آورد.
- ۴- در انتخاب پای اتکا ثبات ندارد (گاهی یک پا و گاهی پای دیگر را انتخاب می‌کند)
- ۵- با استفاده از کمک قادر به حفظ تعادل است.
- ۶- بدون کمک فقط به طور موقتی قادر به حفظ تعادل است.
- ۷- به پاها نگاه می‌کند.

شکل ۱۰-۲: مراحل رشد تعادل روی یک پا (مرحله‌ی ابتدایی).

مرحله‌ی در حال رشد:

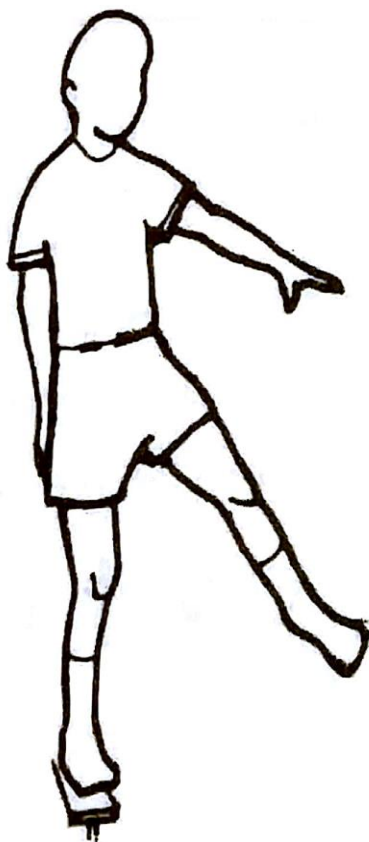
۱- ممکن است پای اتکا در وضعیت چسبیده به پای اتکا بالا بیاید.

۲- ناتوانی در تعادل با چشم‌های بسته

۳- استفاده از بازوها برای حفظ تعادل، اما ممکن است

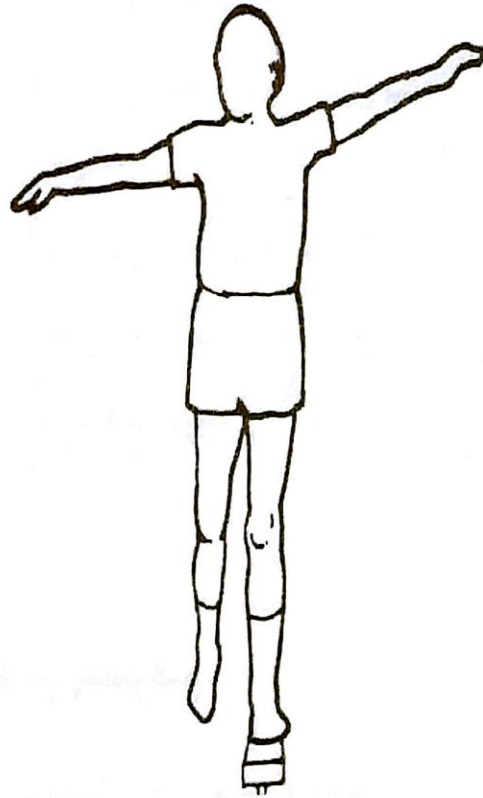
یک بازو به کنار بدن بچسبند.

۴- اجرای بهتر روی پای مسلط

شکل ۱۰-۲: ادامه (مرحله‌ی در حال رشد).

مرحله‌ی پیشرفته:

- ۱- توانایی تعادل با چشم‌های بسته
- ۲- در صورت نیاز، از بازوها و تنه برای حفظ تعادل استفاده می‌کند.
- ۳- پای غیراتکا را کمی بالا می‌آورد.
- ۴- در زمان تعادل، نگاه خود را به شیء خارجی متمرکز می‌کند.
- ۵- تعویض از پای مسلط به پای غیرمسلط بدون از دست دادن تعادل

شکل ۱۰-۲: ادامه (مرحله‌ی پیشرفته).

سایر مهارت‌های بنیادی استواری

✓ تعادل وارونه

✓ راه رفتن روی چوب موازنه

✓ جا خالی دادن

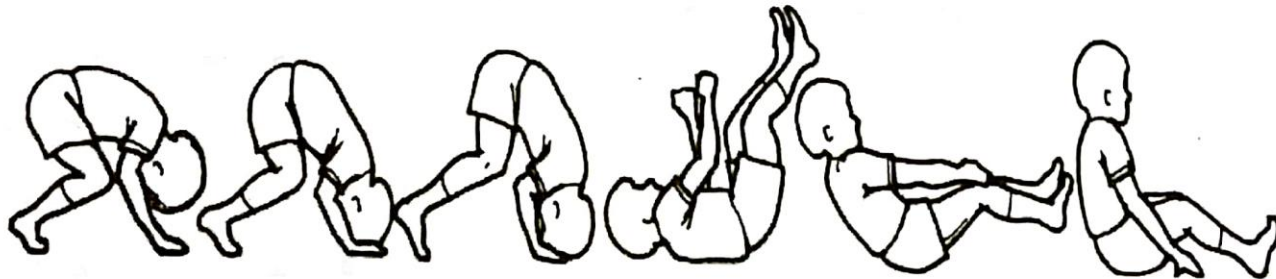
✓ غلت زدن

BODY ROLLING غلت زدن

مراحل رشد غلت زدن

مرحله‌ی ابتدایی:

- ۱- تماس جلوی سر با زمین
- ۲- عدم حفظ وضعیت خمیده‌ی بدن به شکل C به دلیل کم بودن قدرت عضلات شکم
- ۳- صاف کردن پاها در جبران عقب ماندن سر و تنه
- ۴- ناتوانی در استفاده‌ی هماهنگ از دست‌ها و پاها(فشار بیشتر با یک دست و پا)
- ۵- ناتوانی در انجام غلت به عقب و پهلو
- ۶- ناتوانی در قرارگیری در وضعیت L پس از غلت جلو

شکل ۱۰-۶: مراحل رشد غلت زدن (مرحله‌ی ابتدایی).

مرحله‌ی در حال رشد:

- ۱- منقطع بودن اعمال پس از غلت جلو
- ۲- سر به جای جلوگیری از حرکت، عمل را هدایت می‌کند.
- ۳- تماس بالای سر با زمین
- ۴- کمک ناچیز و فشار کم دست‌ها و بازوها در انجام غلت
- ۵- حفظ وضعیت خمیده‌ی بدن به شکل C

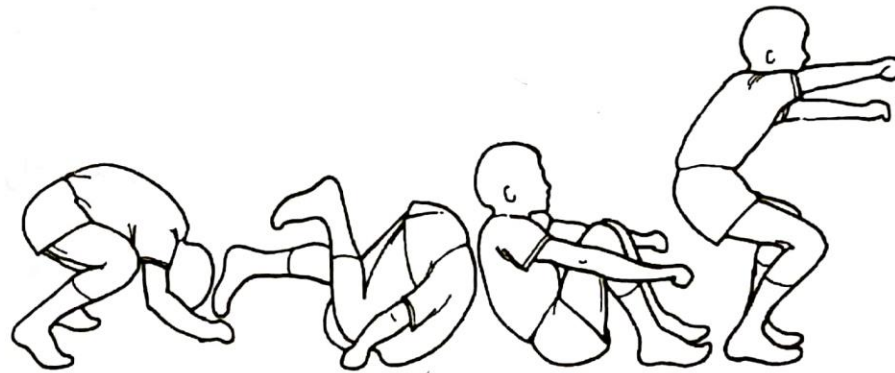
- ۶- ناتوانی در قرارگیری در وضعیت L در پایان غلت
- ۷- توانایی انجام یک غلت در هر بار

شکل ۱۰-۶: ادامه (مرحله‌ی در حال رشد).

مرحله‌ی پیشرفته:

- ۱- استفاده از دست‌ها برای تحمل وزن بدن
- ۲- نزدیک کردن چانه به سینه و عبور سر از بین دست‌ها، در نتیجه، تماس ملایم پشت سر با زمین
- ۳- سر، حرکت را هدایت می‌کند.
- ۴- بازوها در تولید نیرو کمک می‌کنند.
- ۵- اعمال نیرو با هر دو پا
- ۶- حفظ وضعیت بدن به شکل C بسته و خم نگهداشتن مفاصل ران و زانو در سرتاسر غلت
- ۷- اندازه‌ی حرکت کودک برای برگشت به وضعیت شروع کافی است.
- ۸- توانایی اجرای کنترل شده‌ی چند غلت پشت سر هم

شکل ۱۰-۶: ادامه (مرحله‌ی پیشرفته).

ترتیب ظاهر شدن برخی حرکات استواری

جدول ۱۰-۲: ترتیب ظاهر شدن برخی از حرکات استواری

سن شروع تقریبی	برخی از توانایی‌ها	الگوی حرکت
۲ ماهگی تا ۶ سالگی	این توانایی‌ها در طفولیت شروع به رشد کرده و بتدریج پالایش پیدا می‌کنند تا به الگوهای بنیادی دستکاری تبدیل شوند	۱- حرکات محوری
۱۰ ماهگی	بالا کشیدن بدن تا وضعیت ایستاده با استفاده از گرفتن اشیاء	۲- تعادل ایستا
۱۲ ماهگی	ایستادن بدون کمک	
۵ سالگی	تعادل روی یک پا به مدت ۳ تا ۵ ثانیه	
۶ سالگی	تعادل در وضعیت وارونه روی سه نقطه (بالانس سه پایه)	۳- تعادل پویا
۳ سالگی	راه رفتن روی خط راست	
۴ سالگی	راه رفتن روی خط منحنی	
۲ سالگی	ایستادن روی چوب موازنه با ارتفاع کم	
۳ سالگی	راه رفتن روی چوب موازنه با عرض ۱۰cm در مسافتی کوتاه	
۳ تا ۴ سالگی	گام برداشتن با پاها به طور متناوب روی چوب موازنه با عرض ۱۰cm	
۳ تا ۴ سالگی	اجرای غلت به جلو به صورت ابتدایی	
۶ تا ۷ سالگی	اجرای غلت به جلو به صورت پیشرفته	

کاربرد حرکات بنیادی در ورزشها

با تشکر از توجه شما